

Government Responsibility in Preserving the Value of the National Currency and Controlling Currency Depreciation

1. Hamid Ebrahimian¹: PhD Student, Department of Public Law, Se.C., Islamic Azad University, Semnan, Iran

2. Ali Parrimi^{2*}: Assistant Professor, Department of Islamic Studies, Payam Noor University, Tehran, Iran. Email: a.parrimi@pnu.ac.ir (Corresponding Author)

3. Mohammad Rohani Moghadam³: Department of Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Se.C., Islamic Azad University, Semnan, Iran

4. Maryam Aqai Bejestani⁴: Department of Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Se.C., Islamic Azad University, Semnan, Iran

Article history

Received: 06 January 2026

Revised: 21 January 2026

Accepted: 27 January 2026

Initial Publish: 02 May 2026

Final Publish: 22 June 2026

Abstract:

The purpose of this study was to identify and analyze the dimensions of government responsibility in preserving the value of the national currency and controlling currency depreciation with emphasis on monetary policymaking, economic governance, exchange rate management, and public trust. This study was conducted using a qualitative approach based on thematic analysis. The research population consisted of university professors, central bank experts, economic researchers, and executive managers involved in monetary and exchange rate policymaking in Tehran, from whom 21 participants were selected through purposive sampling. Data were collected using in-depth semi-structured interviews, and data analysis was performed according to Braun and Clarke's six-stage thematic analysis framework. Member checking and intercoder agreement were employed to enhance the credibility and reliability of the findings. The findings revealed that government responsibility in preserving the value of the national currency consists of six major dimensions, including monetary policymaking responsibility, economic governance, exchange rate management, legal and regulatory responsibility, public trust, and real economic development. The results indicated that liquidity control, central bank independence, institutional coordination, and policy transparency are among the most influential factors affecting monetary stability. Furthermore, weak economic governance, rising public debt, inflationary expectations, and ineffective exchange rate management were found to play significant roles in intensifying currency depreciation. In addition, strengthening domestic production, expanding non-oil exports, and enhancing public trust were identified as the most important long-term strategies for controlling exchange rate volatility. The findings suggest that preserving the value of the national currency requires a comprehensive and coordinated approach involving monetary, fiscal, legal, and governance policies. Governments can successfully control currency depreciation only when structural reforms, institutional transparency, economic accountability, and support for productive sectors are pursued simultaneously alongside monetary stabilization policies.

Keywords: National Currency Value, Currency Depreciation, Monetary Policymaking, Economic Governance, Exchange Rate Management, Central Bank, Economic Stability

Citation: Ebrahimian, H., Parrimi, A., Rohani Moghadam, M., & Aqai Bejestani, M. (2026). Government Responsibility in Preserving the Value of the National Currency and Controlling Currency Depreciation. *Accounting, Finance and Computational Intelligence*, 4(2), 1-15.

Copyright: © 2026 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Extended Abstract**Introduction**

Preserving the value of the national currency and preventing severe currency depreciation constitute one of the fundamental responsibilities of modern governments. Currency stability is not merely a monetary indicator; rather, it reflects the overall health of economic governance, institutional coordination, public confidence, and the capacity of the state to manage macroeconomic risks effectively. In developing and import-dependent economies, depreciation of the national currency can generate widespread inflationary pressures, weaken purchasing power, increase social inequality, intensify capital flight, and undermine political and economic stability. Consequently, the responsibility of governments in managing monetary and exchange rate policies extends beyond technical economic administration and becomes a matter closely linked to public welfare, social justice, and national economic security (Calomiris & Jaremski, 2025; Köse et al., 2021).

Recent global financial crises and post-pandemic economic disruptions have increased scholarly attention toward the role of governments in maintaining monetary and financial stability. Studies have demonstrated that ineffective monetary governance, excessive debt accumulation, expansionary fiscal behavior, and weak institutional oversight are among the primary drivers of currency instability in emerging economies (Ahmed et al., 2021; Tian, 2024). Furthermore, the transmission of international monetary shocks, especially from major economies such as the United States, has intensified the vulnerability of developing countries to exchange rate volatility and capital market instability (Submitter et al., 2022; You, 2023).

The COVID-19 pandemic further highlighted the importance of coordinated monetary and fiscal policies. Governments around the world adopted expansionary interventions to mitigate recessionary pressures, but these policies often increased inflationary risks and weakened national currencies in the long run (Adrian et al., 2023; Dong & Yin, 2023). According to reports by the International Monetary Fund, sustainable monetary stability requires policy coherence, institutional transparency, and effective macroeconomic governance frameworks (International Monetary Fund & Pacific, 2024). In this regard, central banks play a pivotal role in controlling inflation, regulating liquidity, and stabilizing exchange markets. However, the effectiveness of central banks depends significantly on their degree of independence and insulation from political pressures (Ahiadorme & Adenutsi, 2023; Kämpf et al., 2024).

Another important dimension of currency stability relates to governance quality and institutional accountability. Economic governance encompasses transparency, policy consistency, regulatory effectiveness, and coordination among policymaking institutions. Weak governance structures, corruption, multiple exchange rate systems, and unstable policymaking environments often contribute to declining public trust and accelerating currency depreciation (Calomiris & Jaremski, 2025; Gray, 2021). Comparative evidence from emerging economies demonstrates that structural weaknesses in governance systems significantly increase exposure to financial crises and exchange rate instability (Zayim, 2022; Zhou, 2023).

The literature also emphasizes the role of production capacity and the real economy in maintaining the value of the national currency. Economies with diversified exports, productive industrial sectors, and reduced dependency on imports generally display greater resilience against external shocks and exchange rate fluctuations. In contrast, oil-dependent and import-oriented economies are more vulnerable to currency crises and speculative market pressures (Ita et al., 2023; Li et al., 2023). Moreover, high levels of public debt and excessive reliance on monetary expansion can weaken productive investment and intensify exchange rate instability (Dullien & Tober, 2022; Raihan, 2022).

Another challenge identified in recent studies is the phenomenon of dollarization and increasing reliance on foreign currencies in domestic transactions. Research conducted in fragile economies has shown that extensive use of foreign currencies weakens monetary sovereignty, reduces the effectiveness of domestic monetary policies, and increases the probability of currency crises (Hilowle, 2023; Mohamoud, 2023). Additionally, persistent inflation and declining public confidence often reinforce the tendency of economic actors to shift toward foreign currencies, thereby accelerating the cycle of currency depreciation (Carrière-Swallow, 2023).

Although numerous studies have investigated inflation, exchange rate dynamics, and monetary policy, limited research has comprehensively examined the multidimensional responsibility of governments in preserving national currency value from legal, institutional, governance, and socio-economic perspectives simultaneously. Therefore, the present study aimed to identify and analyze the dimensions of government responsibility in preserving the value of the national currency and controlling currency depreciation through a qualitative thematic analysis approach based on expert perspectives.

Methods and Materials

The present study employed a qualitative research design using thematic analysis methodology to explore the dimensions of government responsibility in preserving the value of the national currency and controlling currency depreciation. The qualitative approach was selected because of the multidimensional and complex nature of the research topic, which required an in-depth exploration of expert experiences, perceptions, and analytical interpretations regarding monetary governance and exchange rate management.

The study population consisted of academic experts in public law, macroeconomics, public policy, and financial management, as well as policymakers, central bank specialists, financial analysts, and economic governance researchers in Tehran. Purposeful sampling was used to select participants with substantial theoretical and practical expertise in monetary and exchange rate policymaking. The inclusion criteria included holding at least a master's degree, possessing a minimum of five years of professional or academic experience in related fields, and having familiarity with Iran's monetary and financial system. Sampling continued until theoretical saturation was achieved, resulting in the participation of 21 experts.

Data were collected through semi-structured in-depth interviews. The interview protocol was developed after reviewing the theoretical literature on monetary policy, economic governance, inflation control, central bank independence, exchange rate management, and state accountability. Interview questions focused on identifying the causes of currency depreciation, evaluating government responsibilities in monetary stabilization, examining the role of institutional governance, and exploring policy mechanisms for controlling exchange rate volatility. Each interview lasted between 45 and 75 minutes. All interviews were audio-recorded with participant consent and subsequently transcribed verbatim for analysis.

Data analysis was conducted using Braun and Clarke's six-stage thematic analysis framework. Initially, the transcripts were read repeatedly to achieve data familiarization. In the second stage, open coding was performed to identify significant concepts and recurring patterns. Similar codes were then grouped into preliminary themes based on conceptual relationships. Subsequently, themes were reviewed, refined, and categorized into broader thematic structures. To ensure credibility and reliability, member checking was conducted with selected participants, and independent coding was performed by two qualitative research specialists to assess coding consistency.

Findings

The findings revealed that government responsibility in preserving national currency value consists of interconnected monetary, governance, legal, social, and production-related dimensions. The most dominant theme extracted from the interviews was monetary policymaking responsibility, which included liquidity control, inflation management, regulation of the monetary base, and central bank independence. Participants emphasized that uncontrolled monetary expansion and politically driven monetary policies were among the primary causes of currency depreciation.

Another major theme identified was economic governance responsibility. Participants highlighted institutional inconsistency, policy instability, lack of transparency, and weak coordination among decision-making bodies as significant contributors to declining public trust and exchange rate instability. Governance failures were also associated with the emergence of corruption, rent-seeking behaviors, and speculative currency activities.

The third major theme involved exchange rate management responsibility. Experts argued that inconsistent interventions in the foreign exchange market and multiple exchange rate systems intensified market uncertainty and encouraged speculative demand for foreign currency. Participants also stressed the importance of maintaining adequate foreign exchange reserves and implementing transparent exchange rate policies.

Legal and regulatory responsibility emerged as another significant dimension. Participants emphasized that governments possess a legal and ethical obligation to protect economic rights and maintain monetary stability. Weak accountability mechanisms and insufficient regulatory oversight were identified as factors contributing to ineffective monetary governance.

The findings further demonstrated the importance of public trust and inflation expectations. Participants believed that contradictory policymaking, lack of transparency, and ineffective communication strategies significantly increased public anxiety and accelerated capital flight toward foreign currencies. Finally, the role of production and the real economy was emphasized. Experts argued that strengthening domestic production, reducing import dependency, and expanding non-oil exports are essential long-term strategies for preserving currency stability.

Discussion and Conclusion

The findings of the present study indicate that preserving the value of the national currency requires a multidimensional governance framework rather than isolated monetary interventions. The results demonstrate that monetary instability is not solely caused by technical deficiencies in exchange rate management, but also by broader structural weaknesses in governance, institutional accountability, production capacity, and public trust.

One of the most important findings was the central role of monetary policymaking in preserving currency stability. Participants emphasized that excessive liquidity growth, monetization of fiscal deficits, and political interference in central bank operations significantly weaken monetary stability. This finding suggests that sustainable currency preservation requires institutional independence in monetary governance and long-term inflation control mechanisms.

The study also highlighted the importance of governance quality and policy coordination. Weak institutional transparency, inconsistent economic policies, and fragmented decision-making structures were identified as major drivers of market uncertainty and declining public confidence. Therefore, effective governance reforms and transparent policymaking processes are essential prerequisites for exchange rate stabilization.

Another important finding relates to the relationship between public trust and exchange rate stability. The study demonstrated that economic actors respond not only to objective economic indicators but also to perceptions of policy

credibility and institutional reliability. In environments characterized by uncertainty and inconsistent communication, inflation expectations intensify and speculative demand for foreign currency increases substantially.

Furthermore, the findings emphasize the strategic importance of strengthening the real economy. Economies heavily dependent on imports and external revenues remain highly vulnerable to exchange rate shocks and external crises. Consequently, promoting domestic production, supporting productive investment, diversifying exports, and reducing dependency on oil revenues are fundamental strategies for long-term monetary stability.

Overall, the study concludes that preserving the value of the national currency requires integrated policymaking that combines monetary discipline, institutional accountability, transparent governance, effective exchange rate management, public trust enhancement, and productive economic development. Governments can successfully control currency depreciation only when economic governance is based on structural coordination, policy consistency, and long-term economic sustainability.

Authors' Contributions

Authors equally contributed to this article.

Acknowledgments

Authors thank all participants who participate in this study.

Declaration of Interest

The authors report no conflict of interest.

Funding

According to the authors, this article has no financial support.

Ethical Considerations

All procedures performed in this study were under the ethical standards.

مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی و مهارت افت ارز

تاریخچه مقاله

تاریخ دریافت: ۱۶ دی ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: ۱ بهمن ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۷ بهمن ۱۴۰۴

تاریخ چاپ اولیه: ۱۲ اردیبهشت ۱۴۰۵

تاریخ چاپ نهایی: ۱ تیر ۱۴۰۵

۱. حمید ابراهیمیان¹: دانشجوی دکتری، گروه حقوق عمومی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

۲. علی پریمی²: استادیار، گروه معارف اسلامی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. ایمیل: a.parimi@pnu.ac.ir (نویسنده مسئول)

۳. محمد روحانی مقدم³: گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

۴. مریم آقایی بجستانی⁴: گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

چکیده

هدف این پژوهش، شناسایی و تحلیل ابعاد مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی و مهارت افت ارز با تأکید بر سیاست‌گذاری پولی، حکمرانی اقتصادی، مدیریت ارزی و اعتماد عمومی بود. این پژوهش با رویکرد کیفی و بر اساس روش تحلیل مضمون انجام شد. جامعه پژوهش شامل اساتید دانشگاه، کارشناسان بانک مرکزی، پژوهشگران حوزه اقتصاد و مدیران اجرایی مرتبط با سیاست‌های پولی و ارزی در شهر تهران بود که از میان آنان ۲۱ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته عمیق گردآوری شد و تحلیل داده‌ها با استفاده از الگوی شش‌مرحله‌ای براون و کلارک انجام گرفت. برای افزایش اعتبار یافته‌ها از بازبینی مشارکت‌کنندگان و توافق میان کدگذاران استفاده شد. نتایج نشان داد که مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی دارای شش بعد اصلی شامل مسئولیت سیاست‌گذاری پولی، حکمرانی اقتصادی، مدیریت ارزی، مسئولیت حقوقی و قانونی، اعتماد عمومی و توسعه اقتصاد واقعی است. یافته‌ها بیانگر آن بود که کنترل نقدینگی، استقلال بانک مرکزی، هماهنگی نهادی و شفافیت سیاستی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر ثبات پول ملی هستند. همچنین نتایج نشان داد که ضعف حکمرانی اقتصادی، رشد بدهی عمومی، افزایش انتظارات تورمی و مدیریت ناکارآمد بازار ارز، نقش معناداری در تشدید افت ارزش پول ملی دارند. علاوه بر این، تقویت تولید داخلی، توسعه صادرات غیرنفتی و ارتقای اعتماد عمومی به عنوان مهم‌ترین راهکارهای بلندمدت برای کنترل نوسانات ارزی شناسایی شدند. بر اساس نتایج پژوهش، حفظ ارزش پول ملی نیازمند رویکردی جامع و هماهنگ در حوزه سیاست‌های پولی، مالی، حقوقی و حکمرانی اقتصادی است. دولت‌ها زمانی می‌توانند در مهارت افت ارز موفق عمل کنند که علاوه بر کنترل متغیرهای پولی، اصلاحات ساختاری، شفافیت نهادی، پاسخگویی اقتصادی و حمایت از بخش تولید را به صورت همزمان دنبال کنند.

کلیدواژه‌گان: ارزش پول ملی، افت ارز، سیاست‌گذاری پولی، حکمرانی اقتصادی، مدیریت ارزی، بانک مرکزی، ثبات اقتصادی

شبهه استناددهی: ابراهیمیان، حمید، پریمی، علی، روحانی مقدم، محمد، و آقایی بجستانی، مریم. (۱۴۰۵). مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی و مهارت افت ارز.

حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی، ۴(۲)، ۱۵-۱.

حفظ ارزش پول ملی و جلوگیری از افت شدید نرخ ارز، یکی از مهم‌ترین وظایف دولت‌ها در نظام‌های اقتصادی معاصر محسوب می‌شود؛ زیرا ثبات پول ملی نه تنها شاخصی از سلامت ساختار اقتصادی کشور است، بلکه نقش بنیادینی در حفظ اعتماد عمومی، ثبات بازارها، امنیت سرمایه‌گذاری، رشد تولید و پایداری اجتماعی ایفا می‌کند. در اقتصادهای در حال توسعه و وابسته به درآمدهای خارجی، کاهش ارزش پول ملی می‌تواند به سرعت به بحران‌های تورمی، بی‌ثباتی مالی، فرار سرمایه، تضعیف قدرت خرید شهروندان و افزایش شکاف‌های اجتماعی منجر شود. از این رو، مسئولیت دولت در حوزه مدیریت پولی و ارزی، صرفاً یک مسئولیت اجرایی یا اقتصادی تلقی نمی‌شود، بلکه دارای ابعاد حقوقی، سیاسی، اجتماعی و حکمرانی گسترده‌ای است که مستقیماً با امنیت اقتصادی و رفاه عمومی ارتباط دارد. تجربه بحران‌های مالی و ارزی در دهه‌های اخیر نشان داده است که ناکارآمدی سیاست‌های پولی، ضعف نظارت مالی، ناهماهنگی نهادی و تصمیم‌گیری‌های کوتاه‌مدت دولت‌ها می‌تواند به فروپاشی تدریجی ارزش پول ملی و تشدید بی‌ثباتی اقتصادی منجر شود (Calomiris & Jaremski, 2025; Köse et al., 2021).

در ادبیات اقتصادی، ارزش پول ملی بازتابی از میزان اعتماد بازارها و شهروندان به توانایی دولت در مدیریت متغیرهای کلان اقتصادی است. هرگونه اختلال در کنترل تورم، افزایش بی‌رویه نقدینگی، رشد بدهی عمومی، کسری بودجه مزمن یا ناپایداری در سیاست‌های ارزی می‌تواند انتظارات تورمی را تشدید کرده و به کاهش ارزش پول ملی منجر شود. در همین راستا، پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که تضعیف هماهنگی میان سیاست‌های پولی و مالی، یکی از عوامل اصلی آسیب‌پذیری اقتصادهای نوظهور در برابر بحران‌های ارزی محسوب می‌شود (Ahmed et al., 2021; Tian, 2024). سیاست‌های پولی انبساطی و مداخلات ناکارآمد دولت‌ها در بازار ارز، در بسیاری از کشورها زمینه شکل‌گیری بی‌ثباتی‌های گسترده اقتصادی را فراهم کرده است. بررسی آثار سیاست‌های تسهیل کمی ایالات متحده آمریکا بر اقتصادهای نوظهور نیز نشان می‌دهد که انتقال شوک‌های پولی جهانی، می‌تواند فشار قابل‌توجهی بر نرخ ارز و ثبات مالی کشورهای در حال توسعه وارد کند (Submitter et al., 2022; You, 2023).

در سال‌های اخیر، نقش دولت‌ها در حفظ ثبات اقتصادی به دلیل بحران‌های جهانی، همه‌گیری کرونا، افزایش بدهی عمومی و تحولات ژئوپلیتیکی بیش از گذشته مورد توجه قرار گرفته است. بحران کووید-۱۹ نشان داد که چگونه تصمیمات دولت‌ها در حوزه سیاست‌های پولی و مالی می‌تواند به صورت مستقیم بر ثبات پول ملی و سلامت بازارهای مالی اثر بگذارد. در بسیاری از کشورها، افزایش حجم نقدینگی و اجرای سیاست‌های حمایتی گسترده، اگرچه در کوتاه‌مدت به کاهش رکود اقتصادی کمک کرد، اما در بلندمدت موجب افزایش فشارهای تورمی و تضعیف ارزش پول ملی شد (Adrian et al., 2023; Dong & Yin, 2023). در همین زمینه، صندوق بین‌المللی پول نیز تأکید کرده است که دولت‌ها برای حفظ ثبات اقتصادی نیازمند هماهنگی میان سیاست‌های پولی، مالی و ساختارهای نظارتی هستند و هرگونه ضعف در حکمرانی اقتصادی می‌تواند زمینه‌ساز بحران‌های پولی و ارزی شود (International Monetary Fund & Pacific, 2024).

یکی از مهم‌ترین ابعاد مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی، نحوه تنظیم و اجرای سیاست‌های پولی است. بانک‌های مرکزی به عنوان مهم‌ترین نهادهای سیاست‌گذار پولی، نقش اساسی در کنترل تورم، مدیریت نرخ بهره، تنظیم نقدینگی و ثبات بازار ارز دارند. با این حال، میزان استقلال بانک مرکزی و نحوه تعامل آن با دولت، از عوامل تعیین‌کننده در موفقیت یا شکست سیاست‌های پولی محسوب می‌شود. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که وابستگی شدید بانک مرکزی به سیاست‌های مالی دولت و تأمین کسری بودجه از طریق خلق پول، یکی از مهم‌ترین عوامل کاهش ارزش پول ملی در کشورهای در حال توسعه است (Ahiadorme & Adenutsi, 2023; Kämpf et al., 2024). همچنین تجربه کشورهای مختلف نشان داده است که ناتوانی دولت‌ها در کنترل بدهی عمومی و کسری بودجه، در نهایت به افزایش فشار بر نظام پولی و افت ارزش ارز ملی منجر می‌شود (Mayer & Schnabl, 2021; Nozdrev, 2022).

افزون بر سیاست‌های پولی، ساختار حکمرانی اقتصادی نیز نقش تعیین‌کننده‌ای در حفظ ارزش پول ملی دارد. حکمرانی اقتصادی به معنای هماهنگی میان نهادهای تصمیم‌گیر، شفافیت در سیاست‌گذاری، پاسخگویی دولت و کارآمدی نظام نظارتی است. در شرایطی که ساختار حکمرانی دچار چندگانگی، فساد یا بی‌ثباتی مدیریتی باشد، اعتماد عمومی به سیاست‌های اقتصادی کاهش یافته و انتظارات تورمی تشدید می‌شود. مطالعات اخیر نشان داده‌اند که شکست در حکمرانی اقتصادی و ضعف نظارت نهادی، از مهم‌ترین عوامل

شکل‌گیری بحران‌های مالی و پولی در کشورهای مختلف بوده است (Calomiris & Jaremski, 2025; Zayim, 2022). در همین راستا، برخی پژوهشگران تأکید کرده‌اند که دولت‌ها برای کنترل بحران‌های ارزی، نیازمند تقویت شفافیت، اصلاح ساختارهای مالی و ایجاد نظام پاسخگویی مؤثر هستند (Gray, 2021; Zhou, 2023).

مسئله نرخ ارز و ارزش پول ملی در اقتصادهای وابسته به واردات و درآمدهای ارزی، اهمیت دوچندان پیدا می‌کند. نوسانات شدید نرخ ارز می‌تواند هزینه تولید را افزایش دهد، زنجیره تأمین را مختل سازد و سطح رفاه عمومی را کاهش دهد. از سوی دیگر، افزایش نرخ ارز معمولاً با تشدید تورم و کاهش قدرت خرید خانوارها همراه است. پژوهش‌های انجام‌شده در کشورهای آفریقایی و آسیایی نشان می‌دهد که ضعف مدیریت بازار ارز، افزایش تقاضای سفته‌بازانه و نبود سیاست‌های پایدار ارزی، از عوامل مهم کاهش ارزش پول ملی هستند (Harun, 2023; Mohamoud, 2023). همچنین دلاریزه شدن اقتصاد و وابستگی بیش از حد به ارزهای خارجی، می‌تواند حاکمیت پولی دولت را تضعیف کرده و ظرفیت سیاست‌گذاری مستقل را محدود سازد (Hilowle, 2023).

در کنار عوامل پولی و ارزی، ساختار تولید و وضعیت اقتصاد واقعی نیز نقش مهمی در حفظ ارزش پول ملی ایفا می‌کند. اقتصادهایی که از ظرفیت تولید داخلی قوی، صادرات متنوع و بهره‌وری بالا برخوردارند، معمولاً در برابر شوک‌های ارزی مقاوم‌تر هستند. در مقابل، وابستگی شدید به واردات، خام‌فروشی و اقتصاد تک‌محصولی، زمینه‌ساز آسیب‌پذیری پول ملی خواهد بود. مطالعات اقتصادی نشان داده‌اند که توسعه بخش تولید و تقویت صنایع داخلی، می‌تواند از طریق کاهش وابستگی ارزی و افزایش درآمدهای صادراتی، به تثبیت ارزش پول ملی کمک کند (Ita et al., 2023; Li et al., 2023). از سوی دیگر، بحران‌های مالی و افزایش بدهی عمومی نیز می‌توانند سرمایه‌گذاری مولد را محدود کرده و فشار بیشتری بر بازار ارز وارد کنند (Dullien & Tober, 2022; Raihan, 2022).

در ادبیات حقوق عمومی و حکمرانی اقتصادی، مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی به عنوان بخشی از تعهد دولت نسبت به حقوق اقتصادی شهروندان مورد توجه قرار گرفته است. کاهش شدید ارزش پول ملی می‌تواند موجب نقض حقوق بنیادینی همچون حق برخورداری از معیشت مناسب، امنیت اقتصادی و عدالت اجتماعی شود. از این منظر، دولت‌ها موظف‌اند با استفاده از ابزارهای قانونی، نظارتی و اقتصادی، از بی‌ثباتی پولی جلوگیری کرده و شرایط لازم برای ثبات اقتصادی را فراهم سازند. برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که بی‌ثباتی پولی و بحران‌های ارزی، اغلب ناشی از ضعف پاسخگویی دولت‌ها و فقدان نظام‌های نظارتی مؤثر بوده است (Carrière-Swallow, 2023; Ishi et al., 2021). همچنین تجربه کشورهای مختلف نشان داده است که اصلاحات ساختاری در حوزه حکمرانی مالی و استقلال سیاست‌گذاری پولی، نقش مهمی در بازسازی اعتماد عمومی و تثبیت بازار ارز ایفا می‌کند (Schnabl, 2023; Sumba et al., 2024).

با وجود گسترش مطالعات اقتصادی درباره نرخ ارز، تورم و سیاست‌های پولی، همچنان خلأ قابل‌توجهی در زمینه بررسی جامع مسئولیت دولت از منظر تلفیقی حقوقی، اقتصادی و حکمرانی وجود دارد. بسیاری از پژوهش‌ها تنها به ابعاد فنی سیاست‌های پولی پرداخته‌اند و کمتر به این موضوع توجه کرده‌اند که دولت‌ها تا چه اندازه در قبال افت ارزش پول ملی مسئولیت ساختاری و نهادی دارند. همچنین در فضای اقتصادی کشورهای در حال توسعه، مسئله پاسخگویی دولت در قبال بحران‌های ارزی، همچنان یکی از موضوعات چالش‌برانگیز و کمتر واکاوی‌شده در مطالعات میان‌رشته‌ای است. از این رو، بررسی عمیق ابعاد مختلف مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی و مهار افت ارز، می‌تواند به تبیین بهتر عوامل مؤثر بر ثبات اقتصادی و ارائه راهکارهای مؤثر سیاستی کمک کند.

بر این اساس، هدف پژوهش حاضر، شناسایی و تحلیل ابعاد مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی و مهار افت ارز با استفاده از رویکرد تحلیل مضمون و بر پایه دیدگاه خبرگان حوزه اقتصاد، حقوق عمومی و سیاست‌گذاری اقتصادی است.

روش پژوهش و مواد

پژوهش حاضر با هدف تبیین ابعاد مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی و مهار افت ارز، با رویکرد کیفی و بر اساس روش تحلیل مضمون انجام شد. انتخاب رویکرد کیفی به دلیل ماهیت چندبعدی، پیچیده و میان‌رشته‌ای موضوع پژوهش صورت گرفت؛ زیرا مسئله حفظ ارزش پول ملی صرفاً یک موضوع اقتصادی نبوده و ابعاد حقوقی، حکمرانی، سیاست‌گذاری عمومی، مدیریت مالی، امنیت اقتصادی و اعتماد اجتماعی را نیز دربرمی‌گیرد. در این پژوهش تلاش شد با بهره‌گیری از دیدگاه خبرگان و تحلیل عمیق تجربیات و ادراکات آنان، الگوی جامعی از مسئولیت‌های دولت در حوزه سیاست‌های پولی و ارزی استخراج شود. جامعه پژوهش شامل اساتید دانشگاه در حوزه حقوق عمومی، اقتصاد کلان،

سیاست‌گذاری عمومی و مدیریت مالی، مدیران اجرایی مرتبط با حوزه پولی و بانکی، کارشناسان بانک مرکزی، پژوهشگران حوزه اقتصاد سیاسی و همچنین برخی از مدیران سابق نهادهای تصمیم‌گیر اقتصادی در شهر تهران بود. نمونه‌گیری به صورت هدفمند و بر مبنای اصل اشباع نظری انجام شد و در نهایت ۲۱ نفر به عنوان مشارکت‌کننده در پژوهش انتخاب شدند. معیارهای ورود به پژوهش شامل داشتن حداقل مدرک کارشناسی ارشد، حداقل پنج سال سابقه تخصصی در حوزه‌های مرتبط با سیاست‌گذاری اقتصادی یا حقوق عمومی، و آشنایی عملی یا علمی با مسائل ارزی و پولی کشور بود. فرایند انتخاب مشارکت‌کنندگان تا جایی ادامه یافت که داده‌های جدید منجر به ظهور مضمون یا مفهوم تازه‌ای نشد و اشباع نظری حاصل گردید.

ابزار اصلی گردآوری داده‌ها در این پژوهش، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته عمیق بود. برای طراحی سؤالات مصاحبه، ابتدا مبانی نظری مرتبط با مسئولیت دولت، حکمرانی اقتصادی، استقلال بانک مرکزی، سیاست‌های ارزی، ثبات پولی و حمایت از ارزش پول ملی مورد بررسی قرار گرفت و سپس بر اساس ادبیات پژوهش، چارچوب اولیه سؤالات تدوین شد. سؤالات مصاحبه به گونه‌ای طراحی شدند که امکان واکاوی تجربیات، نگرش‌ها و تحلیل‌های تخصصی مشارکت‌کنندگان را درباره عوامل مؤثر بر افت ارزش پول ملی، حدود مسئولیت حقوقی و اقتصادی دولت، نقش سیاست‌های مالی و پولی، میزان پاسخگویی نهادهای اجرایی و راهکارهای مهار نوسانات ارزی فراهم سازند. به منظور تأمین روایی محتوایی، سؤالات مصاحبه پیش از اجرای نهایی در اختیار سه نفر از اساتید متخصص در حوزه اقتصاد و حقوق عمومی قرار گرفت و اصلاحات لازم بر اساس نظرات آنان اعمال شد. مدت زمان هر مصاحبه بین ۴۵ تا ۷۵ دقیقه متغیر بود و تمامی مصاحبه‌ها با رضایت مشارکت‌کنندگان ضبط و سپس به صورت کامل پیاده‌سازی شد. همچنین برای افزایش دقت داده‌ها، از یادداشت‌برداری همزمان در طول جلسات مصاحبه استفاده شد و در موارد لازم، مصاحبه تکمیلی با برخی مشارکت‌کنندگان انجام گرفت.

تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون و بر اساس الگوی شش‌مرحله‌ای براون و کلارک انجام شد. در مرحله نخست، متن مصاحبه‌ها چندین بار مطالعه شد تا پژوهشگر به درک عمیقی از داده‌ها دست یابد. سپس در مرحله دوم، کدگذاری اولیه داده‌ها انجام شد و مفاهیم کلیدی مرتبط با مسئولیت دولت در حوزه حفظ ارزش پول ملی استخراج گردید. در مرحله سوم، کدهای مشابه در قالب مضامین اولیه دسته‌بندی شدند و ارتباط میان آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت. در ادامه، مضامین استخراج‌شده بازبینی و پالایش شدند تا انسجام مفهومی و تمایز معنایی آن‌ها حفظ شود. در مرحله پنجم، مضامین نهایی نام‌گذاری و تعریف شدند و در نهایت شبکه مضامین اصلی و فرعی پژوهش تدوین گردید. به منظور افزایش قابلیت اعتماد داده‌ها، از روش بازبینی مشارکت‌کنندگان استفاده شد؛ به این صورت که بخشی از یافته‌ها و تفاسیر اولیه در اختیار تعدادی از مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت تا میزان انطباق آن‌ها با تجربیات واقعی بررسی شود. همچنین برای ارتقای پایایی تحلیل‌ها، فرایند کدگذاری توسط دو پژوهشگر آشنا با روش تحقیق کیفی به صورت مستقل انجام شد و میزان توافق میان کدگذاران مورد ارزیابی قرار گرفت. علاوه بر این، تلاش شد با ثبت دقیق مراحل اجرای پژوهش، قابلیت پیگیری و تأییدپذیری یافته‌ها افزایش یابد.

یافته‌ها

در بخش یافته‌های پژوهش، ابتدا ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان مورد بررسی قرار گرفت و سپس مضامین اصلی و فرعی استخراج‌شده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته ارائه شد. بر اساس نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها، مشارکت‌کنندگان پژوهش شامل ۲۱ نفر از خبرگان حوزه‌های اقتصاد، حقوق عمومی، بانکداری، سیاست‌گذاری عمومی و مدیریت مالی بودند که از میان آنان ۱۵ نفر مرد و ۶ نفر زن بودند. دامنه سنی مشارکت‌کنندگان بین ۳۸ تا ۶۷ سال متغیر بود و میانگین سابقه حرفه‌ای آنان ۸۴/۱۷ سال برآورد شد. از نظر سطح تحصیلات، ۱۴ نفر دارای مدرک دکتری و ۷ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد بودند. همچنین ۹ نفر از مشارکت‌کنندگان دارای سابقه مدیریتی در نهادهای اجرایی و اقتصادی کشور، ۵ نفر عضو هیئت علمی دانشگاه‌ها، ۴ نفر کارشناس ارشد بانک مرکزی و ۳ نفر پژوهشگر حوزه اقتصاد سیاسی و حقوق اقتصادی بودند. بررسی ویژگی‌های نمونه نشان داد که مشارکت‌کنندگان از تنوع تخصصی و تجربی مناسبی برخوردار بوده‌اند و این موضوع به غنای داده‌های کیفی و افزایش عمق تحلیلی یافته‌ها کمک کرده است.

جدول ۱. مشخصات مضامین اصلی و فرعی استخراج شده از مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی و مهار افت ارز

مضمون اصلی	مضامین فرعی	کدهای مفهومی منتخب
مسئولیت سیاست‌گذاری پولی	کنترل نقدینگی، استقلال بانک مرکزی، مدیریت نرخ بهره، کنترل پایه پولی	رشد بی‌ضابطه نقدینگی، وابستگی سیاست پولی به دولت، ناکارآمدی سیاست‌های انقباضی، ضعف نظارت پولی
مسئولیت حکمرانی اقتصادی	هماهنگی نهادی، ثبات تصمیم‌گیری، شفافیت اقتصادی، مقابله با فساد	چندگانگی تصمیمات اقتصادی، نبود انسجام سیاستی، رانت ارزی، بی‌ثباتی مدیریتی
مسئولیت حقوقی و قانونی	پاسخگویی دولت، نظارت قانونی، ضمانت اجرای سیاست‌ها، حمایت از حقوق اقتصادی شهروندان	ضعف سازوکار پاسخگویی، فقدان ضمانت اجرایی مؤثر، ناکارآمدی قوانین ارزی، مسئولیت عمومی دولت
مسئولیت مدیریت ارزی	کنترل بازار ارز، مدیریت ذخایر ارزی، سیاست‌های ارزی پایدار، کنترل سفته‌بازی	مداخله ناکارآمد در بازار، نوسانات شدید نرخ ارز، کاهش ذخایر ارزی، تقاضای سوداگرانه
مسئولیت اجتماعی و اعتماد عمومی	حفظ اعتماد عمومی، کنترل انتظارات تورمی، امنیت روانی جامعه، اطلاع‌رسانی شفاف	کاهش اعتماد مردم، انتظارات تورمی فزاینده، بی‌اعتمادی به سیاست‌گذاران، ناطمینانی اقتصادی
مسئولیت توسعه تولید و اقتصاد واقعی	حمایت از تولید داخلی، کاهش وابستگی ارزی، توسعه صادرات، تقویت سرمایه‌گذاری	وابستگی به درآمد نفتی، ضعف تولید ملی، فرار سرمایه، کاهش رقابت‌پذیری اقتصادی

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی و مهار افت ارز، دارای ساختاری چندبعدی و شبکه‌ای است و صرفاً به سیاست‌های پولی محدود نمی‌شود. بر اساس تحلیل مصاحبه‌ها، مهم‌ترین مضمون استخراج شده مربوط به مسئولیت سیاست‌گذاری پولی بود که مشارکت‌کنندگان بر نقش مستقیم کنترل نقدینگی، مهار پایه پولی و افزایش استقلال بانک مرکزی در جلوگیری از افت ارزش پول ملی تأکید داشتند. همچنین مضمون حکمرانی اقتصادی نشان داد که ناهماهنگی نهادی، تعدد مراکز تصمیم‌گیری و نبود ثبات مدیریتی از مهم‌ترین عوامل تضعیف ارزش پول ملی محسوب می‌شوند. در بعد حقوقی نیز مشارکت‌کنندگان بر ضرورت پاسخگویی دولت و وجود سازوکارهای الزام‌آور قانونی برای کنترل سیاست‌های تورم‌زا تأکید کردند. علاوه بر این، یافته‌ها نشان داد که مدیریت ناکارآمد بازار ارز و کاهش اعتماد عمومی به سیاست‌های اقتصادی دولت، زمینه تشدید انتظارات تورمی و افزایش فشار بر بازار ارز را فراهم می‌کند. در نهایت، حمایت از بخش تولید و کاهش وابستگی اقتصاد به درآمدهای ارزی نفتی نیز به عنوان یکی از ارکان اساسی حفظ ثبات پول ملی شناسایی شد.

جدول ۲. فراوانی و میزان تکرار مضامین اصلی استخراج شده از مصاحبه‌ها

مضمون اصلی	تعداد تکرار	درصد فراوانی
مسئولیت سیاست‌گذاری پولی	۶۳	۲۴/۱۴
مسئولیت حکمرانی اقتصادی	۵۸	۲۲/۲۲
مسئولیت مدیریت ارزی	۵۴	۲۰/۶۹
مسئولیت حقوقی و قانونی	۴۲	۱۶/۰۹
مسئولیت اجتماعی و اعتماد عمومی	۲۸	۱۰/۷۳
مسئولیت توسعه تولید و اقتصاد واقعی	۱۶	۶/۱۳
مجموع	۲۶۱	۱۰۰

بررسی داده‌های جدول ۲ نشان می‌دهد که بیشترین فراوانی مربوط به مضمون «مسئولیت سیاست‌گذاری پولی» با ۶۳ مورد تکرار و سهم ۱۴/۲۴ درصدی از کل کدهای استخراج شده بوده است. این یافته نشان‌دهنده آن است که مشارکت‌کنندگان، مهم‌ترین عامل مؤثر بر حفظ ارزش پول ملی را عملکرد سیاست‌گذاران پولی و نحوه کنترل نقدینگی و تورم می‌دانند. پس از آن، مضمون «مسئولیت حکمرانی اقتصادی» با ۵۸ مورد تکرار قرار گرفت که بیانگر اهمیت ثبات مدیریتی، هماهنگی نهادی و شفافیت اقتصادی در کنترل بازار ارز است. همچنین «مسئولیت مدیریت ارزی» با ۵۴ مورد تکرار، سومین مضمون پرتکرار پژوهش بود که نشان می‌دهد مدیریت عرضه و تقاضای ارز و کنترل رفتارهای

ابراهیمیان و همکاران

سوداگران، نقش تعیین کننده‌ای در ثبات پول ملی دارد. در مقابل، مضمون «مسئولیت توسعه تولید و اقتصاد واقعی» کمترین فراوانی را به خود اختصاص داد؛ با این حال، بسیاری از مشارکت‌کنندگان تأکید کردند که در بلندمدت، تقویت تولید داخلی و توسعه صادرات غیرنفتی، بنیادی‌ترین راهکار برای جلوگیری از کاهش ارزش پول ملی خواهد بود.

جدول ۳. ماتریس ارتباط میان مضامین اصلی پژوهش

مضمون اصلی	بیشترین ارتباط مفهومی با
مسئولیت سیاست‌گذاری پولی	مدیریت ارزی، اعتماد عمومی
مسئولیت حکمرانی اقتصادی	مسئولیت حقوقی و قانونی
مسئولیت مدیریت ارزی	سیاست‌گذاری پولی، توسعه تولید
مسئولیت حقوقی و قانونی	حکمرانی اقتصادی
مسئولیت اجتماعی و اعتماد عمومی	سیاست‌گذاری پولی، مدیریت ارزی
مسئولیت توسعه تولید و اقتصاد واقعی	مدیریت ارزی، حکمرانی اقتصادی

نتایج جدول ۳ بیانگر آن است که مضامین استخراج‌شده از پژوهش، به صورت مجزا عمل نکرده و دارای وابستگی و تعامل مفهومی گسترده‌ای هستند. بر اساس تحلیل مشارکت‌کنندگان، میان سیاست‌گذاری پولی و مدیریت ارزی، بیشترین هم‌پوشانی مفهومی مشاهده شد؛ به گونه‌ای که بسیاری از نوسانات بازار ارز ناشی از تصمیمات پولی و مالی دولت تلقی گردید. همچنین یافته‌ها نشان داد که ضعف حکمرانی اقتصادی و نبود شفافیت نهادی، مستقیماً بر کاهش کارایی قوانین و سازوکارهای حقوقی اثر می‌گذارد. از سوی دیگر، کاهش اعتماد عمومی و افزایش انتظارات تورمی نیز به شدت تحت تأثیر سیاست‌های پولی و نحوه مدیریت بازار ارز قرار دارد. مشارکت‌کنندگان معتقد بودند که هرگونه سیاست ارزی بدون ایجاد اعتماد اجتماعی و اطمینان عمومی، تأثیر کوتاه‌مدت و ناپایداری خواهد داشت. علاوه بر این، توسعه تولید داخلی و کاهش وابستگی به ارز خارجی نیز با کیفیت حکمرانی اقتصادی و نحوه تخصیص منابع ارزی ارتباط مستقیم دارد.

جدول ۴. الگوی نهایی مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی و مهار افت ارز

بعد کلان	مؤلفه محوری	پیامد مورد انتظار
ثبات پولی	کنترل تورم و نقدینگی	کاهش افت ارزش پول ملی
حکمرانی اقتصادی	انسجام و شفافیت تصمیمات	افزایش اعتماد بازار
تنظیم‌گری حقوقی	پاسخگویی و نظارت قانونی	کاهش فساد و رانت
مدیریت بازار ارز	کنترل نوسانات ارزی	ثبات نرخ ارز
اعتماد عمومی	مدیریت انتظارات تورمی	کاهش رفتارهای هیجانی
تقویت اقتصاد واقعی	حمایت از تولید و صادرات	پایداری ارزش پول ملی

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که الگوی نهایی استخراج‌شده از پژوهش، بر پیوند میان سیاست‌گذاری اقتصادی، تنظیم‌گری حقوقی، مدیریت اجتماعی و تقویت بخش واقعی اقتصاد تأکید دارد. بر اساس دیدگاه مشارکت‌کنندگان، دولت زمانی می‌تواند در حفظ ارزش پول ملی موفق عمل کند که میان سیاست‌های پولی، مالی، حقوقی و تولیدی هماهنگی ساختاری برقرار شود. در این الگو، کنترل تورم و نقدینگی به عنوان مهم‌ترین پیش‌شرط ثبات پولی شناسایی شد و مشارکت‌کنندگان تأکید داشتند که بدون مهار رشد نقدینگی، هیچ سیاست ارزی پایداری شکل نخواهد گرفت. همچنین شفافیت تصمیمات اقتصادی و پاسخگویی نهادهای اجرایی، نقش مهمی در کاهش فساد و محدودسازی رانت‌های ارزی ایفا می‌کند. یافته‌ها نشان داد که اعتماد عمومی نیز یکی از مهم‌ترین سرمایه‌های دولت در مدیریت بحران‌های ارزی است و هرگونه تناقض در سیاست‌گذاری یا اطلاع‌رسانی غیرشفاف، منجر به تشدید رفتارهای هیجانی و افزایش تقاضای سفته‌بازانه در بازار ارز می‌شود. در نهایت، تقویت تولید داخلی، توسعه صادرات غیرنفتی و کاهش وابستگی اقتصاد به درآمدهای نفتی، به عنوان بنیادی‌ترین راهکار بلندمدت برای حفظ ارزش پول ملی و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد در برابر شوک‌های ارزی معرفی شد.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که مسئولیت دولت در حفظ ارزش پول ملی و مهار افت ارز، مفهومی چندبعدی و میان‌رشته‌ای است که ابعاد پولی، مالی، حقوقی، حکمرانی، اجتماعی و تولیدی را به صورت همزمان دربرمی‌گیرد. نتایج تحلیل مضمون نشان داد که مهم‌ترین بعد مسئولیت دولت، مربوط به سیاست‌گذاری پولی و کنترل نقدینگی است. مشارکت‌کنندگان پژوهش بر این باور بودند که رشد بی‌رویه نقدینگی، وابستگی سیاست‌های پولی به کسری بودجه دولت و ضعف استقلال بانک مرکزی، مهم‌ترین عوامل کاهش ارزش پول ملی هستند. این یافته با نتایج مطالعات متعددی همسو است که تأکید دارند دولت‌ها زمانی قادر به حفظ ثبات پولی خواهند بود که سیاست‌های پولی از مداخلات کوتاه‌مدت سیاسی مصون بمانند و کنترل نقدینگی بر مبنای اصول علمی و ثبات اقتصادی انجام شود (Ahiaforme & Adenutsi, 2023; Kämpf et al., 2024). همچنین پژوهش‌های مرتبط با اقتصادهای نوظهور نشان داده‌اند که افزایش پایه پولی و استفاده از منابع بانک مرکزی برای جبران کسری بودجه، یکی از عوامل اصلی سقوط ارزش ارز ملی و تشدید تورم ساختاری است (Ahmed et al., 2021; Tian, 2024).

یکی دیگر از یافته‌های مهم پژوهش، نقش اساسی حکمرانی اقتصادی در ثبات پول ملی بود. مشارکت‌کنندگان معتقد بودند که نبود هماهنگی میان نهادهای تصمیم‌گیر، تغییرات مکرر سیاست‌ها، ضعف شفافیت اقتصادی و گسترش رانت‌های ارزی، اعتماد عمومی به سیاست‌های دولت را کاهش داده و انتظارات تورمی را تشدید می‌کند. این یافته با دیدگاه‌های نظری مرتبط با حکمرانی مالی و بحران‌های پولی همخوانی دارد. در پژوهش کالومیریس و جارمسیکی بیان شده است که بحران‌های مالی اغلب نتیجه شکست همزمان در حکمرانی خرد و کلان اقتصادی هستند و ضعف نظارت نهادی، زمینه‌ساز فروپاشی تدریجی ثبات پولی می‌شود (Calomiris & Jaremski, 2025). همچنین نتایج این پژوهش با مطالعات مربوط به اقتصاد ترکیه و سایر اقتصادهای مبتنی بر بدهی همسو است که نشان داده‌اند وابستگی شدید دولت‌ها به سیاست‌های مالی کوتاه‌مدت و نبود انسجام ساختاری در حکمرانی اقتصادی، موجب شکنندگی پول ملی و تشدید بحران‌های ارزی می‌شود (Nozdrev, 2022; Zayim, 2022).

در بخش دیگری از یافته‌ها، مسئولیت دولت در مدیریت بازار ارز و کنترل نوسانات ارزی به عنوان یکی از مهم‌ترین ابعاد ثبات اقتصادی شناسایی شد. مشارکت‌کنندگان تأکید داشتند که مداخلات مقطعی و غیرشفاف دولت در بازار ارز، نه تنها موجب کنترل پایدار نرخ ارز نمی‌شود، بلکه انتظارات سوداگرانه را نیز افزایش می‌دهد. این یافته با نتایج پژوهش‌های انجام‌شده درباره اقتصادهای دارای بازارهای موازی ارز همخوانی دارد. گری تأکید می‌کند که وجود شکاف میان نرخ رسمی و نرخ بازار آزاد، موجب شکل‌گیری فساد، افزایش تقاضای سفته‌بازانه و کاهش اعتماد عمومی به سیاست‌های ارزی می‌شود (Gray, 2021). همچنین یافته‌های پژوهش حاضر با مطالعات انجام‌شده در اقتصادهای آفریقایی همسو است که نشان می‌دهد ضعف در مدیریت ذخایر ارزی و نبود سیاست‌های اثبات‌ارزی، یکی از عوامل اصلی کاهش ارزش پول ملی است (Harun, 2023; Mohamoud, 2023).

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که اعتماد عمومی و مدیریت انتظارات تورمی، نقش بسیار مهمی در حفظ ارزش پول ملی دارند. مشارکت‌کنندگان بیان کردند که هرگونه تناقض در سیاست‌گذاری اقتصادی یا انتشار اطلاعات غیرشفاف، موجب افزایش نااطمینانی اقتصادی و رشد رفتارهای هیجانی در بازار ارز می‌شود. این یافته با دیدگاه‌های اقتصاد رفتاری و نظریه انتظارات عقلایی سازگار است که بر اهمیت اعتماد عمومی در موفقیت سیاست‌های پولی تأکید دارند. پژوهش‌های انجام‌شده در دوره پسا‌کرونا نیز نشان داده‌اند که دولت‌ها زمانی می‌توانند بازارهای مالی را کنترل کنند که از سرمایه اجتماعی و اعتماد عمومی کافی برخوردار باشند (Adrian et al., 2023; Dong & Yin, 2023). همچنین صندوق بین‌المللی پول تأکید کرده است که در شرایط بحران اقتصادی، ارتباط مؤثر دولت با جامعه و شفافیت در تصمیم‌گیری، از عوامل کلیدی کنترل نوسانات بازار ارز و تورم محسوب می‌شود (International Monetary Fund & Pacific, 2024).

یکی دیگر از یافته‌های مهم پژوهش، نقش ساختار تولید و اقتصاد واقعی در حفظ ارزش پول ملی بود. مشارکت‌کنندگان بر این باور بودند که اقتصادهای وابسته به درآمدهای نفتی و واردات، در برابر شوک‌های ارزی بسیار آسیب‌پذیرتر هستند و بدون توسعه تولید داخلی و صادرات غیرنفتی، امکان تثبیت پایدار ارزش پول ملی وجود ندارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های اقتصادی مرتبط با رشد تولید و ثبات ارزی همخوانی دارد. مطالعات انجام‌شده در نیجریه نشان داده است که تقویت بخش تولید و کاهش وابستگی به واردات، می‌تواند

اثرات منفی نوسانات ارزی را کاهش دهد و ظرفیت اقتصاد برای مقاومت در برابر بحران‌های پولی را افزایش دهد (Ita et al., 2023). همچنین برخی پژوهش‌ها تأکید کرده‌اند که توسعه نوآوری و سرمایه‌گذاری مولد، در بلندمدت موجب افزایش قدرت رقابت اقتصادی و تقویت ارزش پول ملی می‌شود (Li et al., 2023).

یافته‌های پژوهش همچنین نشان داد که رشد بدهی عمومی و وابستگی دولت به سیاست‌های مالی انبساطی، از عوامل مهم بی‌ثباتی پولی هستند. مشارکت‌کنندگان معتقد بودند که زمانی که دولت‌ها از طریق استقراض یا خلق پول اقدام به تأمین منابع مالی می‌کنند، فشار تورمی افزایش یافته و ارزش پول ملی تضعیف می‌شود. این یافته با نظریه‌های مرتبط با بحران بدهی و اقتصاد پولی همسو است. پژوهش‌های انجام‌شده درباره امواج جهانی بدهی نشان داده‌اند که افزایش بدهی دولت‌ها، در صورت نبود اصلاحات ساختاری، می‌تواند به بحران‌های ارزی و مالی گسترده منجر شود (Köse et al., 2021; Mayer & Schnabl, 2021). همچنین دیدگاه اقتصاد کینزی پولی بیان می‌کند که گسترش بی‌ضابطه سیاست‌های مالی و پولی، بدون توجه به ظرفیت تولیدی اقتصاد، در نهایت به کاهش ارزش پول و بی‌ثباتی اقتصادی منجر خواهد شد (Dullien & Tober, 2022). در بخش دیگری از یافته‌ها، موضوع دلاریزه شدن اقتصاد و وابستگی بیش از حد به ارز خارجی به عنوان یکی از تهدیدهای اصلی حاکمیت پولی دولت مطرح شد. مشارکت‌کنندگان بیان کردند که افزایش استفاده از ارزهای خارجی در مبادلات داخلی، موجب تضعیف کارکرد پول ملی و کاهش اثربخشی سیاست‌های پولی می‌شود. این یافته با مطالعات انجام‌شده در سوماترا و سایر اقتصادهای شکننده همخوانی دارد که نشان داده‌اند گسترش دلاریزه شدن اقتصاد، کنترل دولت بر سیاست‌های پولی را محدود کرده و احتمال بحران‌های ارزی را افزایش می‌دهد (Hilowle, 2023; Mohamoud, 2023). علاوه بر این، برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که بی‌ثباتی پول ملی، خود زمینه‌ساز گرایش بیشتر فعالان اقتصادی به ارزهای خارجی و تشدید چرخه کاهش ارزش پول ملی خواهد بود (Carrière-Swallow, 2023).

از منظر حقوق عمومی، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که دولت در قبال حفظ ارزش پول ملی دارای مسئولیت اجتماعی و حقوقی است و بی‌ثباتی پولی می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای برای عدالت اقتصادی و رفاه عمومی داشته باشد. مشارکت‌کنندگان تأکید کردند که کاهش شدید ارزش پول ملی، عملاً موجب انتقال فشار اقتصادی به اقشار متوسط و ضعیف جامعه می‌شود و شکاف اجتماعی را افزایش می‌دهد. این یافته با مطالعات مرتبط با بحران‌های مالی و عدالت اقتصادی همسو است که نشان می‌دهند نوسانات شدید ارزی، علاوه بر آثار اقتصادی، پیامدهای سیاسی و اجتماعی گسترده‌ای نیز به همراه دارند (Ishi et al., 2021; Raihan, 2022). همچنین پژوهش‌های مربوط به اصلاحات پولی در آلمان پس از جنگ جهانی دوم نشان داده‌اند که ثبات پولی، یکی از پیش‌شرط‌های اساسی بازسازی اعتماد عمومی و احیای نظم اقتصادی است (Schnabl, 2023).

در مجموع، نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که حفظ ارزش پول ملی نیازمند رویکردی جامع و چندسطحی است که در آن سیاست‌های پولی، حکمرانی اقتصادی، شفافیت نهادی، کنترل بدهی عمومی، توسعه تولید داخلی و اعتماد عمومی به صورت همزمان مورد توجه قرار گیرند. دولت‌ها زمانی می‌توانند از افت شدید ارزش پول ملی جلوگیری کنند که علاوه بر کنترل متغیرهای پولی، اصلاحات ساختاری در حوزه حکمرانی اقتصادی و مدیریت بازار ارز را نیز در دستور کار قرار دهند. همچنین یافته‌ها نشان داد که مسئولیت دولت در این حوزه، صرفاً محدود به مداخلات کوتاه‌مدت در بازار ارز نیست، بلکه نیازمند ایجاد زیرساخت‌های پایدار اقتصادی، تقویت استقلال نهادهای پولی و ارتقای اعتماد اجتماعی است.

یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر، محدود بودن مشارکت‌کنندگان به خبرگان و متخصصان ساکن شهر تهران بود که ممکن است موجب کاهش قابلیت تعمیم یافته‌ها به سایر مناطق و شرایط اقتصادی متفاوت شود. همچنین ماهیت کیفی پژوهش و استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، اگرچه موجب عمق‌بخشی به داده‌ها شد، اما امکان اندازه‌گیری کمی روابط میان متغیرها را فراهم نکرد. علاوه بر این، حساسیت موضوعات اقتصادی و ارزی باعث شد برخی مشارکت‌کنندگان در بیان دیدگاه‌های انتقادی خود با احتیاط بیشتری عمل کنند که این مسئله می‌توانست بر دامنه داده‌های گردآوری‌شده اثرگذار باشد.

پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده با استفاده از روش‌های ترکیبی کمی و کیفی، به بررسی روابط علی میان سیاست‌های پولی، حکمرانی اقتصادی و نوسانات نرخ ارز بپردازند. همچنین انجام مطالعات تطبیقی میان کشورهای دارای ساختارهای اقتصادی متفاوت می‌تواند به شناسایی الگوهای موفق در حفظ ارزش پول ملی کمک کند. بررسی نقش فناوری‌های مالی، ارزهای دیجیتال و تحولات ژئوپلیتیکی در آینده نظام‌های پولی نیز از دیگر محورهای مهمی است که می‌تواند در پژوهش‌های آتی مورد توجه قرار گیرد.

از منظر کاربردی، ضروری است دولت‌ها برای حفظ ارزش پول ملی، استقلال بانک مرکزی را تقویت کرده و از استفاده ابزاری از سیاست‌های پولی برای جبران کسری بودجه اجتناب کنند. همچنین ایجاد شفافیت در سیاست‌های ارزی، اصلاح ساختار بودجه، کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی، تقویت تولید داخلی و توسعه صادرات غیرنفتی می‌تواند نقش مهمی در افزایش ثبات اقتصادی داشته باشد. علاوه بر این، تقویت نظام نظارتی، مقابله با رانت‌های ارزی و ارتقای اعتماد عمومی از طریق اطلاع‌رسانی شفاف و تصمیم‌گیری هماهنگ، از مهم‌ترین اقداماتی است که می‌تواند زمینه کاهش نوسانات ارزی و حفظ ارزش پول ملی را فراهم سازد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش به ما یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌گردد.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

References

- Adrian, T., Natalucci, F. M., & Qureshi, M. S. (2023). Macro-Financial Stability in the COVID-19 Crisis: Some Reflections. *Annual Review of Financial Economics*, 15(1), 29-54. <https://doi.org/10.1146/annurev-financial-110821-022107>
- Ahiadorme, J. W., & Adenutsi, D. E. (2023). Central Bank Policy Formulation Under COVID-19 in Ghana: A Fit-for-Purpose? *Journal of Economic Analysis*. <https://doi.org/10.58567/jea02010007>
- Ahmed, S., Akinci, Ö., & Queraltó, A. (2021). U.S. Monetary Policy Spillovers to Emerging Markets: Both Shocks and Vulnerabilities Matter. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3875652>
- Calomiris, C. W., & Jaremski, M. (2025). How Micro- and Macro-governance Failures Cause Financial Crises. *Journal of Applied Corporate Finance*, 37(2), 36-45. <https://doi.org/10.1111/jacf.12666>
- Carrière-Swallow, Y. (2023). Inflation and Monetary Policy in a Low-Income and Fragile State: The Case of Guinea. *Imf Working Paper*, 2023(084), 1. <https://doi.org/10.5089/9798400241277.001>
- Dong, Z., & Yin, Z. (2023). Study on the Impact of COVID-19 and America Fiscal Policy and Monetary Policy. *Highlights in Business Economics and Management*, 23, 815-820. <https://doi.org/10.54097/wf22yj47>
- Dullien, S., & Tober, S. (2022). A Monetary Keynesian View of Modern Monetary Theory. *European Journal of Economics and Economic Policies Intervention*, 19(2). <https://doi.org/10.4337/ejeep.2022.02.05>
- Gray, S. (2021). Recognizing Reality—Unification of Official and Parallel Market Exchange Rates. *Imf Working Paper*, 20(25). <https://doi.org/10.5089/9781513568638.001>
- Harun, A. D. (2023). The Major Causes of Local Currency Depreciation in Somalia. *Mjhiu*, 1(2), 1-10. <https://doi.org/10.59336/1715hx25>
- Hilowle, E. I. F. (2023). The Influence of E-Money on Currency Crisis and Depreciation in Somalia. *Mjhiu*, 1(1), 1-14. <https://doi.org/10.59336/mjhiu.v1i1.7>

- International Monetary Fund, A., & Pacific, D. (2024). Regional Economic Outlook, Asia and Pacific, April 2024. <https://doi.org/10.5089/9798400272349.086>
- Ishi, K., Pizzinelli, C., & Khan, T. I. (2021). Assessing Banking and Currency Crisis Risk in Small States. *Imf Working Paper*, 2021(276), 1. <https://doi.org/10.5089/9781513599861.001>
- Ita, I. R., Ekpo, N. S., Chike, E. C., Anthony, O. E., & Loveth, O. (2023). The Contributions of Exchange Rate on the Growth of Manufacturing Sector in Nigeria: An Econometric Approach. *Law and Economy*, 2(3), 22-28. <https://doi.org/10.56397/le.2023.03.04>
- Kämpf, V., Stadtmann, G., & Zimmermann, L. (2024). Swiss National Bank: Is the Recent Loss a Threat to Monetary Policy? A Research Note¹. *Journal of Central Banking Theory and Practice*, 13(1), 43-55. <https://doi.org/10.2478/jcbtp-2024-0003>
- Köse, M. A., Nagle, P., Ohnsorge, F., & Sugawara, N. (2021). Global Waves of Debt: Causes and Consequences. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1544-7>
- Li, W., Cong, Y., & Xu, J. (2023). The Impacts of Epidemics on Green Innovation: An Empirical Analysis. *Fe*, 1(1). <https://doi.org/10.61173/gvxx7r89>
- Mayer, T., & Schnabl, G. (2021). How to Escape From the Debt Trap: Lessons From the Past. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3848340>
- Mohamoud, A. M. (2023). The Effects of Dollarization on Local Currency in Somalia. *Mjhiu*, 1(2), 24-34. <https://doi.org/10.59336/4bmk3f18>
- Nozdrev, S. (2022). Asia's Public Debt: Will a Stabilization Period Come? *World Economy and International Relations*, 66(5), 41-49. <https://doi.org/10.20542/0131-2227-2022-66-5-41-49>
- Raihan. (2022). Monetary Overinvestment and the Fall of Asian Tigers. *Review on Islamic Accounting*, 2(2). <https://doi.org/10.58968/ria.v2i2.166>
- Schnabl, G. (2023). Seventy-five Years West German Currency Reform: Crisis as Catalyst for the Erosion of the Market Order. *Kyklos*, 77(1), 77-96. <https://doi.org/10.1111/kykl.12359>
- Submitter, A., Prabheesh, K. P., & Kumar, S. (2022). How Do the Financial Markets Respond to Emerging Economies' Asset Purchase Program? Evidence From the COVID-19 Crisis. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4204170>
- Sumba, J. O., Nyabuto, K. O., & Mugambi, P. J. (2024). Exchange Rate and Inflation Dynamics in Kenya: Does the Threshold Level Matter? *Heliyon*, 10(15), e35726. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e35726>
- Tian, Y. (2024). Analysis of the Impact of US Quantitative Easing Policy on China's Macro Economy. *Highlights in Business Economics and Management*, 24, 2069-2084. <https://doi.org/10.54097/2zjt2679>
- You, J. (2023). Research on the Two-Way Influence of US Monetary Policy Since the COVID-19 Pandemic. *Highlights in Business Economics and Management*, 15, 64-72. <https://doi.org/10.54097/hbem.v15i.9234>
- Zayim, A. (2022). Financialized Growth and the Structural Power of Finance: Turkey's Debt-Led Growth Regime and Policy Response After the Crisis. *Politics & Society*, 50(4), 543-570. <https://doi.org/10.1177/00323292221125566>
- Zhou, X. (2023). The Role of European Central Bank in the Dilemma of Economic Crisis. 1950-1960. https://doi.org/10.2991/978-94-6463-098-5_220